

[https://uk.wikisource.org/wiki/Рішення\\_Конституційного\\_Суду\\_N\\_10-рп/99](https://uk.wikisource.org/wiki/Рішення_Конституційного_Суду_N_10-рп/99).

3. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25.04.2019 р. № 2704-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text/>.

4. Державна цільова національно-культурна програма забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.03.2024 р. №43/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/243-2024-%D1%80#Text>.

5. Толста С. А. Правнича термінологія в законодавчих актах України: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2007.

6. Любченко М. І. Юридична термінологія: поняття, особливості, види: монографія. Харків: ТОВ “Видавництво права людини”, 2015. 280 с.

**Мельник Алла Анатоліївна,**  
асистент кафедри службового та медичного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидат юридичних наук

## **ТЕРМІНОЛОГІЯ ПРАВОВОГО ЗАКОНУ: ВАЖЛИВИЙ АСПЕКТ В ЮРИСПРУДЕНЦІЇ**

Чим досконаліше законодавство, тим ефективніше воно регулює суспільні відносини, тим більшого значення набуває проблема мови правового закону та його термінології. Без спеціальної юридичної мови правового закону та його термінів,

тобто слів точно визначеного значення, неможливо досягти максимально точного виразу волі законодавця.

Точність, ясність юридичних визначень, якість їх мовного втілення, однаковість за змістом юридичної термінології визначають ефективність розуміння законів, їх вплив на суспільство в цілому і на кожну особу зокрема, що слід вважати необхідною умовою законності, суспільної дисципліни, правової охорони і забезпечення інтересів громадян. Мова законодавства здійснює великий вплив на правову культуру суспільства тому, що від якості прийнятих законів, їх розуміння залежить рівень правової культури даного суспільства [1, с. 63].

Чистота юридичної мови правового закону, ступінь розробки юридичної термінології засвідчує не лише рівень юридичної культури у державі, а і про її відношення до законності та верховенства правового закону взагалі. Мова закону, яка зумовлена його верховенством в системі нормативно-правових актів, повинна мати особливий словниковий запас, який крім загальноживаної термінології та звичайної словникової мови має спеціальні терміни, що є також важливим фактором успішного здійснення кодифікаційних робіт [2, с.76].

Спеціальний юридичний термін повинен створюватися законодавцем на основі наукового висновку та закріплюватися у правовому законі. В юриспруденції неточний термін, багатозначний вираз чи граматична помилка можуть призвести до помилок застосування закону, що відображається на долях людей. Тому точність термінології вкрай необхідна для створення справді правового законодавства, яке піклується про людину повинно бути викладене точною та зрозумілою мовою.

Вкрай важливим для правової політики є розробка закону про терміни, який повинен вирішити питання: 1) усунення багатозначного тлумачення застосованих у нормативно-правових актах термінів та понять, визначень та дефініцій; 2) точності застосування актів нормативно-правового регулювання

у відповідності до Конституції та законів України; 3) систематизації нормативно-правових актів, у тому числі законодавства на основі єдиної юридичної термінології; 4) забезпечення верховенства правового закону в системі нормативно-правових актів та оптимального розподілу функцій нормативно-правового регулювання між органами державної влади; 5) реалізації принципу верховенства права в діяльності державних органів влади та посадових осіб, її наближення до вимог громадянського суспільства; 6) доступності правового законодавства, зрозумілості його норм та підвищення суспільної правової свідомості.

Терміни правового закону не повинні залишатися довільною сукупністю, вони повинні бути систематизовані в одному документі. Для надання йому верховенства над іншими нормативно-правовими актами, законодавчий орган може прийняти закон про юридичні терміни. Терміни, внесені у такий закон будуть об'єктивно та адекватно відображати зв'язки, що існують між юридичними поняттями, узгоджуючи їх, а не перекручуючи. Максимально чітке та небагатослівне визначення термінів в законі дасть можливість їх точного та ясного розуміння. Крім термінів такий закон повинен передбачати чітку процедуру позачергового внесення до нього змін та доповнень, оскільки нормативні дефініції вимагають постійного динамічного контролю. Доцільно передбачити у процедурі внесення змін до закону про юридичні терміни обов'язкову наукову експертизу, оскільки зміна визначення терміну буде надавати нового змісту всім нормативно-правовим актам, в яких цей термін вживається. Наявність визначених законом юридичних термінів забезпечить єдність застосування норм законів та інших нормативно-правових актів, реальне верховенство правового закону в їх системі.

Питання термінології правового закону відіграє не останнє значення також у формуванні ціннісних та змістовних орієнтирів

професійної юридичної діяльності. Право як сукупність норм соціальної поведінки людини є важливим ціннісним критерієм оцінки розвитку юридичної техніки та помилок. За допомогою права юридична техніка, термінологія включаються в систему суспільної свідомості, що і дозволяє розглядати їх як самостійні явища. Тому завданням правової науки повинна стати розробка та пропозиція закону про терміни, які застосовуються у нормативній правотворчості держави. Він стане важливою складовою правової політики сучасної держави.

### **Список використаних джерел**

1. До питання мови юридичного закону та її вплив на правову культуру суспільства / А. І. Паньков, С. П. Кравченко // Актуальні проблеми держави і права. Збірник наукових праць Одеської державної академії. Одеса, 1998. 115 с.

2. Деякі питання стратегії та методики термінологічних робіт у період кодифікації українського законодавства / Ю. Зайцев // Українське право, 1996. №1. 76 с.

3. Мельник А. А. Якість закону: теоретико-методологічний та техніко-юридичний аспекти: дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Київський національний ун-т ім.Тараса Шевченка. Київ, 2018. 230 с.

4. Ус Г. О. Українська правнича термінологія в новітніх пошукових парадигмах. Південний архів: Зб. наук. праць. Філологічні науки. Вип. LXXIII. Херсон, 2018. 285 с.